

Hayat Boyu Öğrenme

Osman Samancı*, Ebru Ocakcı**

Makale Geliş Tarihi: 11/11/2017

Makale Kabul Tarihi: 08/12/2017

Öz

Hayat boyu öğrenme, insan yaşamının başlangıcından sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Hayat boyu öğrenme anlayışı, bireylerin toplumdaki değişim ve gelişim sürecine uyum sağlamalarını, istihdam için gerekli insan kaynağının teminini ve bu sayede ekonomik gelişmeyi desteklemektedir. Avrupa Birliği'nin eğitim politikalarının temel çerçevesini oluşturan hayat boyu öğrenme, Türkiye'de Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinin getirdiği etkiyle yaygınlaşmıştır. Türkiye'de hayat boyu öğrenme üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; vatandaşlara okuryazarlık ve temel yaşam becerileri kazandırma, piyasanın ihtiyaç duyduğu becerilere sahip insan gücü yetiştirme ve toplumsal ihtiyaçları karşılayabilecek bir hayat boyu öğrenme sistemi kurma gibi konuların ön plana çıktığı görülmektedir. Hayat boyu öğrenme anlayışının temel kapsamını ve önemini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada ilgili alana yönelik literatür taraması yapılarak Avrupa Birliği'nin ve Türkiye'nin hayat boyu öğrenme konusundaki eğitim politikaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat boyu öğrenme, Avrupa Birliği, eğitim politikaları

Lifelong Learning

Abstract

Lifelong learning is a process that goes on from the beginning to the end of human life. The concept of lifelong learning supports the adaptation of individuals to the change and development process in society, providing human resources for employment and thus economic development. Lifelong learning, which forms the basic framework of education policies of the European Union, has become widespread with the influence which the process of nomination to the European Union in Turkey brings. When studies on lifelong learning in Turkey are examined; it is seen that subjects such as bringing literacy and basic life skills to the citizens, training human power with the skills required by the market and establishing a lifelong learning system that can meet the social needs are seen as the forefront. In this study, which aims to examine the basic scope and importance of lifelong learning concept, the literature on the related field is reviewed and the educational policies of European Union and Turkey on the topic of lifelong learning are examined.

Keywords: Lifelong learning, European Union, educational policies

*Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Erzurum, Türkiye, osamanci@atauni.edu.tr

** Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Erzurum, Türkiye, ebru.ocakci@atauni.edu.tr

Giriş

Hayat Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Kapsamı

Günümüzde eğitim, sosyal, kültürel ve bilimsel işlevlerinin yanı sıra nitelikli iş gücü yetiştirme, küresel ve ekonomik gelişime katkı sağlama boyutlarıyla da ön plana çıkmaktadır. Bu yeni anlayış içerisinde eğitim, erken bebeklikten yetişkinliğe uzanan, pek çok yöntem ve kaynağı içeren, devamlılığı olan bir süreci ifade etmektedir (Kaya, 2016).

Toplumsal gelişmeler, bireylerin var olan niteliklerinin hızla eskimesine yol açmakta ve yenilenme ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Bireylerin sürekli değişim içerisinde olan işgücü piyasasında durumlarını koruyabilmeleri için bazı nitelikleri kazanmaları ve bu nitelikleri geliştirerek yenilemeleri gerekmektedir. Bilgi ve nitelik sahibi olma, mevcut bilgi ve nitelikleri geliştirme amacıyla yapılan tüm öğrenme faaliyetlerini kapsayan "*Hayat Boyu Öğrenme*" kavramı bu ihtiyacın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Gözübüyük-Tamer, 2013; Gündoğan, 2003).

Hayat boyu öğrenme, insan yaşamının başlangıcından sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreçte hayat boyu öğrenme, örgün eğitimin getirdiği yaş ve mekân sınırına bağlı kalmaksızın, bireyin eğitim yoluyla kazandığı her türlü bilgi, beceri, tutum ve davranışları kapsar.

Hayat boyu öğrenme, okulda, işte, evde kısaca toplum içerisinde her alanda gerçekleşmektedir. Hayat boyu öğrenme için yaş, sosyal statü ya da eğitim durumu gibi sınırlandırmalar söz konusu değildir. Bu nedenle hayat boyu öğrenmeyi, hem bireylerin hem de toplumun mesleki ve sosyal başarısını sağlayacak bilgi ve becerilerin edinilmesini destekleyen sürekli bir etkinlik olarak düşünmek gerekir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi [MEGEP], 2006).

Hayat boyu öğrenmenin eğitim ile ilgili diğer kavramlardan farkı, birey merkezli bir yaklaşıma sahip olması, okul dışı öğrenmelere önem vermesi, okulun mevcut rolünü değiştirmesi, devletin eğitim sistemindeki ağırlığını azaltarak sosyal tarafların rollerini artırması ve eğitimin belirli zaman dilimiyle sınırlandırılmamasını vurgulamasıdır. Hayat boyu öğrenme insana ve bilgiye yapılan yatırımın artmasını sağlamakta ve bireylerin hayatlarını idame ettirmede gerekli temel nitelikleri edinmelerini desteklemektedir (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012).

Hayat Boyu Öğrenmenin Amacı

Hayat boyu öğrenmenin temel amacı, bireylerin içinde yaşadıkları bilgi toplumuna uyum sağlamalarına ve hayatlarını daha iyi kontrol edebilmelerine yönelik olarak sosyal ve ekonomik yaşamın tüm basamaklarında aktif katılımlarına imkân tanımadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009).

Avrupa'da temel bir politika olarak vurgulanan hayat boyu öğrenme, insanlara hayatları boyunca nitelikli eğitim almada eşit imkânlar sunan bir toplum ve

toplumdaki bireylerin ihtiyaçlarını dikkate alan bir eğitim öğretim sistemi kurmak; hızlı bir değişim içerisinde olan iş ve meslek yapılarına bireylerin uyumlarını sağlamak; çağdaş hayatın her alanında bireylerin katılımını artırmak ve bu amaca yönelik olarak onları ihtiyaç duydukları niteliklerle donatmaktır (Gündoğan, 2003).

Hayat Boyu Öğrenmenin Önemi ve İşlevi

Hayat boyu öğrenme, çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin hayatları süresince ihtiyaç duyacakları eğitim imkânlarından yararlanabilmeleri düşüncesi üzerine kuruludur. Okul eğitiminin bireyin çocukluk ve gençlik döneminde yer alması, bireyin okul sonrasında karşılaştığı gerçek hayat problemlerini çözmede yetersiz kalmasına neden olabilir. Bu nedenle yetişkinlerin problemlerinin çözümünde okul sonrası eğitim süreçleri daha fazla önem kazanmaktadır (Bağcı, 2011).

Lengrand'a (1975) göre bir insanın sahip olduğu mevcut bilgi birikimiyle ömrünü tamamlayabileceği düşüncesi giderek önemini kaybetmektedir. Eğitim, bireyin kendi ihtiyaçlarına cevap vermeyen, yalnızca dış talebe dönük bilgi edinmesiyle değil; bireyin gelişim süreci içerisinde, deneyimleri sonucunda ve kendini gerçekleştirmesiyle gerçek anlamına ulaşabilecektir. Bu nedenle mevcut eğitim sisteminin iki temel sorumluluğu vardır: İlk olarak bireylere ömürleri boyunca sunulacak eğitimin sürekliliğini sağlayacak yapı ve yöntemlerin kurulması, ikinci olarak da her bireyin kendi gelişiminin hem nesnesi hem de öznesi olabilmesi için gerekli öğrenmeler ile donatılmasıdır.

UNESCO'nun eğitimin bugünü ve yarını üzerine hazırladığı raporda hayat boyu öğrenmenin önemi vurgulanarak aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir (UNESCO, 1972):

- Tüm bireyler hayat boyu öğrenmeyi sürdürebilecek durumda olmalıdırlar. Hayat boyu eğitim düşüncesi öğrenen toplumun temel taşıdır.
- İş hayatına yönelik yapılan eğitim faaliyetleri, gençleri belirli bir mesleğe yönlendirirken, onları yeni durumlara hazırlamay, kapasitelerini sürekli geliştirmeyi amaçlamalıdır.
- Yükseköğretimin yaygınlaştırılması ile bireysel ve toplumsal ihtiyaca cevap veren kurumların geniş bir alana yayılması sağlanmalıdır.
- Eğitim sürecinin doruk noktası yetişkin eğitimidir.
- Yeni öğrenme yaklaşımları bireyin kişisel gelişimini destekler. Kendi kendine öğrenme eğitim sisteminin değişmez unsurudur.
- Eğitim, toplumun tamamını içerecek bir işlevde ve sürekli bir gelişim içerisinde olmalıdır.

Hayat boyu öğrenme yaklaşımı ile hem istihdam bakımından gerekli insan kaynağı temin edilerek ekonomik gelişme sağlanacak, hem de bireylerin kendilerini güncelleyerek değişen toplumla uyum kurmaları ve bu sayede dışlanmamaları mümkün olacaktır. Hayat boyu öğrenme politikalarında eğitim ve öğretim

faaliyetlerinin arza dayalı olmaktan çok talebe dayalı olarak gelişmesi tasarlanmaktadır (Toprak ve Erdoğan, 2012).

Avrupa Birliği ve Hayat Boyu Öğrenme

Avrupa Birliği'nin eğitim politikalarının genel çerçevesini oluşturan ana unsur hayat boyu öğrenmedir. Birliğin eğitim politikalarını oluşturan metinlerde hayat boyu öğrenme, yalnızca eğitim ve mesleki eğitimin bir şekli değil, kesintisiz olarak öğrenme ortamları oluşturma ve bu öğrenme ortamlarına katılımı bireylere rehberlik etme anlayışını taşımaktadır (Bağcı, 2011).

Avrupa Birliği hayat boyu öğrenme konusundaki en önemli adımını, Avrupa Parlamentosu'nun 1996 yılını "Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı" ilan etmesiyle atmıştır. 1996 yılının "Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı" olarak ilan edilmesiyle, vatandaşların çalışma hayatına ve demokratik karar alma süreçlerine katılımlarının, ekonomik, teknolojik ve toplumsal değişime uyum yeteneklerinin artırılması amaçlanmıştır.

Avrupa Birliği 2000 yılında Lizbon'da on yıllık stratejik hedeflerini belirlediği toplantıda dünyanın içinde bulunduğu hızlı değişim karşısında radikal bir dönüşüme ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Bu radikal dönüşümün içeriğinde "bilgi alt yapıları kurma", "ekonomik reformu geliştirme", "sosyal refah" ve "eğitim sistemlerini modernleştirme" ihtiyaçlarından bahsedilmiştir (Avrupa Konseyi [European Council], 2000).

Lizbon Zirvesinde Avrupa'da yaşayan bireylere yaşamlarının farklı dönemlerinde eğitim fırsatları sunulması gerekliliği vurgulanarak, gençlere, yetişkinlere, işsiz kalma riski taşıyan bireylere ve işsizlere yönelik uygun eğitim öğretim programlarının oluşturulması zorunluluğu ifade edilmiştir.

Avrupa Komisyonu, 30 Ekim 2000'de "Yaşam Boyu Öğrenme Memorandumu" ilan ederek hayat boyu öğrenmeyi her türden eğitim ve öğretimin bir araya toplanması gereken bir şemsiye olarak tanımlamıştır. Komisyon hayat boyu öğrenme için tüm insanlara eşit fırsatların sunulduğu, eğitim öğretim hizmetlerinin bireylerin taleplerine göre düzenlendiği bir toplum oluşturmayı öngörmüştür (Avrupa Komisyonu [European Commission], 2000).

Yaşam Boyu Öğrenme Memorandumu'nun içerdiği altı temel mesaj bulunmaktadır. Bunlar (MEGEP, 2006):

1. Herkes için yeni becerilerin geliştirilmesi,
2. İnsan kaynaklarına yönelik daha fazla yatırımın gerçekleştirilmesi,
3. Etkili öğretme ve öğrenme yöntemlerinin geliştirilmesi,
4. Öğrenmeye verilen değer ve takdir yollarının geliştirilmesi,
5. Herkese hayat boyu öğrenme konusunda gerekli rehberliğin yapılması,

6. Hayat boyu öğrenme olanaklarına ulaşılabilirliğin artırılarak öğrenmenin eve yakın hale getirilmesidir.

Avrupa Birliği 2020 yılı için geliştirdiği yeni stratejisinde eğitim ve öğretimle ilgili "bilgi ve yenilik", "sürdürülebilir ekonomi", "yüksek istihdam ve sosyal içerme" önceliklerine yer vermiştir (Toprak ve Erdoğan, 2012).

Avrupa birliği, vatandaşlarının çalışma hayatına aktif katılmaları, toplumsal değişime uyum sağlamaları ve ihtiyaç duyulan eğitim programlarına kolay ulaşabilmeleri için hayat boyu öğrenme sistemlerinin sürekli güncellenmesi ve geliştirilmesi konusunda stratejiler geliştirmektedir.

Türkiye'de Hayat Boyu Öğrenme

Devlet Planlama Teşkilatı, Türkiye'nin uzun vadeli stratejik hedeflerini belirlediği beş yıllık kalkınma planları hazırlamaktadır. 2000 yılında hazırlanan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005 yıllarını kapsamaktadır. Bu planda Milli Eğitimin herkes için hayat boyu öğrenme anlayışıyla bilgiye ulaşma yolunu öğreten, etkili bir rehberlik hizmeti sunan, üretime yönelik eğitimin öncelikli olduğu bir sistem içerisinde yeniden düzenlenmesi öngörülmüştür. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında hayat boyu öğrenmeyle ilgili hedef şöyle ifade edilmiştir (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2000):

"Toplumda hayat boyu öğrenme anlayışının benimsenmesini esas alan her türlü yaygın eğitim imkânı geliştirilecek; özellikle üniversiteye giremeyen gençlere kısa yoldan beceri kazandırma ve meslek edindirme faaliyetleri artırılacak, mahalli idarelerin, gönüllü kuruluşların ve özel sektörün bu konudaki faaliyetleri özendirilecektir."

2007-2013 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında gelişen ve değişen işgücü piyasası gerekleri ışığında bireylerin istihdam becerilerini artırma amacıyla hayat boyu öğrenme stratejisinin geliştirileceği ifade edilmiştir. Hayat boyu öğrenme stratejisi göz önünde bulundurularak ekonominin talep ettiği alanda insan gücü yetiştirileceğinin vurgusu yapılmıştır. Toplumda hayat boyu öğrenme anlayışının geliştirilmesi amacına yönelik e-öğrenme dâhil olmak üzere yaygın eğitim imkânlarının sunulacağı ifade edilmiştir (Resmi Gazete, 2006).

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında hazırlanan "Türkiye'nin Başarısı için İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi", Türkiye'de hayat boyu öğrenmeye yönelik atılan en önemli adımlardan biridir. Bu politika belgesinde hayat boyu öğrenme paydaşları ve hayat boyu öğrenme konseyi için öncelikli olarak değerlendirilen dokuz program alanından bahsedilmektedir. Bu program alanlarının içeriği şu şekildedir: Yetişkinler için okuryazarlık ve temel hayat becerileri eğitiminin sağlanması, hayat boyu öğrenmeye yönelik kırsal kesim gelişim programlarının hazırlanması, kapsamlı bir anahtar yeterlikler ve temel beceriler geliştirme stratejisinin geliştirilmesi, sivil toplum yapılanmalarının hayat boyu öğrenme uygulamasına katılımlarının sağlanması,

işyerinde eğitimin sağlanması, beceri seviyelerinin yeniden tanımlanarak standartlaştırılması ve buna yönelik belgelendirme sistemi kurulması, hayat boyu öğrenme uygulayıcılarının kapsamlı şekilde eğitilmesi, hayat boyu öğrenme konusunda bilgi ve farkındalık kampanyaları yürütülmesi ve medyanın hayat boyu öğrenme uygulamasına dâhil edilmesi (MEGEP, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Hayat Boyu Öğrenme Strateji belgesinin amacı ise, "*Türkiye'de toplumun ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek bir hayat boyu öğrenme sistemi oluşturmak ve bu sistemi işler ve sürdürülebilir duruma getirmek*" olarak ifade edilmiştir. Öğrenmenin tüm insanlar için bir hak olduğu düşüncesinden yola çıkarak Türkiye'de bir hayat boyu öğrenme kültürünün geliştirilmesine ihtiyaç olduğu vurgulanarak devlet, medya ve sosyal aktörler bu ihtiyacın ana aktörleri olarak ifade edilmişlerdir. Toplumda eğitim ve öğretimin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için medya, sivil örgütler ve işletmelerde öğrenme kültürünün oluşturulmasına yönelik her türden politikaların ve faaliyetlerin desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Hayat boyu öğrenmenin genel anlamda halka yayılabilmesi amacıyla geniş tabanlı sivil toplum kuruluşlarının yaygın eğitimi desteklemesine ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir (MEB, 2009).

Türkiye, hayat boyu öğrenme konusuna verdiği önemi Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında "Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nü kurarak göstermiş ve bu yolla çalışmalarını tek merkezden sürdürmeyi planlamıştır (Güleç vd., 2012). 14 Eylül 2011 tarih ve 28054 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye göre Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün görevlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

"Zorunlu eğitim dışında, eğitim ve öğretimi hayat boyu devam edecek şekilde yaygınlaştırmak amacıyla politikalar oluşturmak, bunları uygulamak, izlemek ve değerlendirmek. Yaygın eğitim ve öğretim ile açık öğretim hizmetlerini yürütmek. Örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya bitirmiş vatandaşlara yaygın eğitim yoluyla genel veya meslekî ve teknik öğretim alanlarında eğitim ve öğretim vermek. Yaygın eğitim ve öğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak."

2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında 2023 hedeflerine ulaşmada "Öncelikli Dönüşüm Programları" tasarlanmıştır. Bu öncelikli programlardan biri de "Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı"dır. Programda bireylerin mesleki becerilerinin yanı sıra iş yaşamında gerekli olan temel becerilere de sahip olmaları, eğitim sistemi ile bireylerin çalışma hayatları arasında uyumun güçlendirilmesi önemli görülmektedir (Kalkınma Bakanlığı [KB], 2013).

Onuncu Kalkınma Planının kabulünün ardından Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2014-2018 yılları için Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi hazırlanmıştır. Bu belgeye göre Avrupa Birliği hayat boyu öğrenmeye katılımında 2010 yılı için

belirlediği %12,5 hedefini 2020 yılı için %15'e yükseltmiştir. Strateji belgesinde Türkiye'de öğrenme kültürünün yeterince güçlü olmadığı ve bireylerin öğrenme neticesinde elde edecekleri kazanımların yeterince farkında olmadıkları vurgulanmıştır. Hayat boyu öğrenme ile ilgili farkındalığın düşük olması, öğrenme faaliyetlerine katılımın da düşük olmasına yol açmaktadır. Uygulamadaki öğrenme fırsatlarından elde edilecek kazanımlar ile ilgili farkındalık oluşmadan hayat boyu öğrenme etkinliklerine de talep olmayacaktır. Bu nedenle hayat boyu öğrenmenin yararları konusunda tüm toplumda farkındalık oluşturulması oldukça önemlidir (MEB, 2014).

Hayat boyu öğrenme konusunda toplumumuzda farkındalık oluşturulması için devlet, medya ve sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere tüm paydaşların sorumluluk almaları ve bir plan doğrultusunda bu amaca yönelik çalışmalar yürütmeleri gereklidir. Toplumda farkındalık oluşturma konusunda medya etkin bir araç olarak kullanılmalıdır. Aynı anda büyük kitlelere ulaşabilmesi ve toplum üzerindeki etki gücü göz önünde bulundurularak hayat boyu öğrenmenin tanıtımı ve yaygınlaştırılması konusunda medyadan daha fazla faydalanılmalıdır.

Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesinde 2014-2018 yılları arasında Türkiye'de gerçekleştirilecek çalışmalara yönelik olarak öncelik alanları belirlenmiştir. Belirlenen bu öncelik alanları şunlardır (MEB, 2014):

"Toplumda hayat boyu öğrenme kültürü ve farkındalığının oluşturulması, hayat boyu öğrenme fırsatlarının ve sunumunun artırılması, hayat boyu öğrenme fırsatlarına erişimin artırılması, hayat boyu rehberlik ve danışmanlık sisteminin geliştirilmesi, önceki öğrenmelerin tanınması sisteminin geliştirilmesi, hayat boyu öğrenme izleme ve değerlendirme sisteminin geliştirilmesi"

Türkiye'de hayat boyu öğrenme üzerine yapılan stratejik plan ve programlar, üretime yönelik eğitim anlayışlarının geliştirilmesi, piyasanın ihtiyaç duyduğu teknik becerilere sahip insan gücünün yetiştirilmesi ve hayat boyu öğrenme konusunda toplumsal farkındalığın oluşturulması üzerine odaklanmaktadır.

Sonuç

Hayat boyu öğrenmenin genel kapsamına ve önemine değinmeyi amaçlayan bu çalışmada, ilgili alana yönelik literatür taraması yapılmış, Avrupa Birliğinde ve ülkemizde bu alana yönelik yayınlanan belgeler incelenmiştir. Yapılan literatür taramasından ve incelenen belgelerden yola çıkılarak hayat boyu öğrenmeye dair genel bir çerçeveye çizilmeye çalışılmıştır.

Günümüzde eğitim anlayışı örgün eğitimin getirdiği sınırlardan arınmış, yaşam boyu devam eden bir süreci ifade eder hale gelmiştir. Toplumda meydana gelen sürekli değişim ve gelişim, bireylerin de sahip oldukları bilgi ve becerilerini yenilemelerini zorunlu kılmıştır. Bu yenilenme ihtiyacından ortaya çıkan hayat boyu

öğrenme anlayışı günümüz dünyasında gelişmiş ülkelerin eğitim politikalarının dayanağı olmuştur.

Hayat boyu öğrenme anlayışının temel amacı bireylerin içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamalarını, sosyal ve ekonomik hayatlarını daha iyi kontrol etmelerini sağlamaktır. Hayat boyu öğrenme anlayışı, istihdam için gereken insan kaynağının temin edilmesine katkıda bulunacak ve bu sayede ekonomik gelişmeyi destekleyecektir.

Avrupa Birliği'nin eğitim politikasının temel çerçevesi hayat boyu öğrenme anlayışına dayanmaktadır. Hayat boyu öğrenmeye yönelik politikalar, 1996 yılının "Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı" kabul edilmesiyle önem kazanmış ve 2000 yılında on yıllık stratejik hedeflerin belirlendiği Lizbon Zirvesiyle hızlanmıştır. Türkiye'de de doğrudan hayat boyu öğrenmeye yönelik adımların Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinin de etkisiyle Lizbon Zirvesi'nden sonra atılmaya başlandığı görülmektedir. Türkiye'nin Sekizinci ve Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planlarında vurgulanan hayat boyu öğrenme anlayışı son olarak 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında da yerini bulmuştur. Bu kalkınma planı doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ülkemizde bu konuda atılması gereken adımları ifade etmektedir.

Türkiye'de hayat boyu öğrenmeye yönelik atılan adımlar genel olarak değerlendirildiğinde; hayat boyu öğrenme konusunda toplumsal farkındalık oluşturma, yetişkinlere okuryazarlık ve temel hayat becerileri kazandırma, piyasanın ihtiyaç duyduğu becerilere sahip insan gücü yetiştirme, toplumsal ihtiyaçlara cevap verebilecek bir hayat boyu öğrenme sistemi kurma hususlarına odaklanıldığı görülmektedir.

Kaynakça

- Bağcı, E. (2011). Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Türkiye'de yaşam boyu eğitim politikaları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 139-173. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/omuefd/article/view/5000035701>
- Devlet Planlama Teşkilatı [DPT]. (2000). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı: 2001-2005*. Ankara. <http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/KalkinmaPlanlari.aspx>
- European Commission. (2000, October). *Commission staff working paper: A memorandum on lifelong learning*. Brussels.
- European Council (EC). (2000). *Lisbon European Council 23 and 24 March 2000. Presidency Conclusions*. Lisbon.
- Faure, E., Herrera, F., Kaddoura, A., Lopes, H., Petrovsky, A., Rahnama, M., & Ward, F. (1972). *Learning to be: The world of education today and tomorrow*. Paris: UNESCO.
- Gözübüyük-Tamer, M. (2013). Yaşam boyu öğrenme için ulusal yeterlilikler çerçevesi: Avrupa ve Türkiye örneği. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 3(5), 43-54.

- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48. <http://suje.sakarya.edu.tr/article/viewFile/1024000022/1024000022>
- Gündoğan, N. (2003). Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde bir istihdam politikası aracı olarak yaşam boyu öğrenme ve bazı örnek program ve uygulamalar. *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 7(2), 2-15. <http://www.kamu-is.org.tr/pdf/7223.pdf>
- Kaya, H.E. (2016). *Yaşam boyu yetişkin eğitimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kalkınma Bakanlığı [KB] (2013). *Onuncu kalkınma planı: 2014-2018*. Ankara. <http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/KalkinmaPlanlari.aspx>
- Lengrand, P. (1975). *An introduction to lifelong education*. Paris: UNESCO.
- MEB. (2009). *Hayat boyu öğrenme strateji belgesi*. <http://mesbil.meb.gov.tr/genel/hayat%20boyu%20%C3%B6%C4%9Frenme%20dokuman.pdf>
- MEB. (2014). *Hayat boyu öğrenme strateji belgesi ve eylem planı*. http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_11/18031112_hbostratejibelgesi_2014_2018.pdf
- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP). (2006). *Türkiye'nin başarısı için itici güç: Hayat boyu öğrenme politika belgesi*. Ankara.
- Official Journal of the European Union. (1995). *European Parliament and of the Council on the Establishing 1996 as the "European Year of Lifelong Learning"*, L 256, 26 October 1995. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ac11024>
- Resmi Gazete. (2006). *Dokuzuncu kalkınma planı: 2007-2013*, sayı: 26215, 1 Temmuz 2006.
- Resmi Gazete. (2011). *Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*, sayı: 28054, 14 Eylül 2011.
- Toprak, M. ve Erdoğan, A. (2012). Yaşam boyu öğrenme: kavram, politika, araçlar ve uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 69-91. <http://higheredu-sci.beun.edu.tr/text.php3?id=1561>

Extended Abstract

This study aims to address the general scope and importance of lifelong learning by reviewing the literature on the relevant field and examining the educational policies of the European Union and Turkey on the topic of lifelong learning. A general framework for lifelong learning has been sought through the literature review and the studies examined.

The concept of lifelong learning supports the adaptation of individuals to the change and development process in society, providing human resources for employment and thus economic development. For this purpose, to offer education opportunities to individuals in areas they need in every period of their lives is seen as a basic policy in developed countries.

The European Union has developed the basic framework of its education policy on the concept of lifelong learning. The Union has taken the most important step in this regard by announcing the year 1996 as the "European Lifelong Learning Year". By announcing the year 1996 as "European Lifelong Learning Year", it was aimed to increase the ability of citizens to participate in working life and democratic decision-making processes and to increase their ability to adapt economic, technological and social changes. Along with this important development, the Union stressed in 2000 that a radical transformation was needed due to the rapid change our world experiences in Lisbon Summit, in which it sets its strategic goals for ten years. Emphasizing lifelong learning in the Lisbon Summit, it was decided to offer educational opportunities to the people living in Europe in different periods of their lives (Bagci, 2011, European Council, 2000, Gündoğan, 2003). European Commission prescribed a society in which equal opportunities are offered to all individuals by defining lifelong learning as an umbrella that gathers any kinds of educational activities together in "Lifelong Learning Memorandum" in 2000 (European Commission, 2000). The European Union has been developing strategies for the active participation of its citizens in social and economic life, adaptation to the social change process, access to needed training programs, continuous updating and development of lifelong learning systems.

It is seen that the direct steps towards lifelong learning in Turkey have begun to take place following the Lisbon Summit and also with the impact of the process of nomination to the European Union. The Eighth Five-Year Development Plan emphasized the adoption of lifelong learning in the whole society; in the Ninth Five-Year Development Plan, it is emphasized that human resources can be trained through lifelong learning strategy in any fields that the economy demands. One of the most important steps taken in lifelong learning in Turkey is the "Driving Force for Turkey's Success: Lifelong Learning Policy Document" prepared within the framework of the Strengthening Vocational Education and Training System. In addition, the "Lifelong Learning Strategy Document" prepared by the Ministry of National Education in 2009 is considered to be important for the purpose of developing a lifelong learning strategy that can respond to the needs and expectations of the society. In this strategy document, it has been decided to support the policies and activities that will enable the formation of a business colloquy with the media, civic organizations and various businesses and the formation of a learning culture in order to make education more understandable in the society. Following these developments, it was planned to establish "General Directorate of Lifelong Learning" under the Ministry of National Education, and to carry out lifelong learning activities from one center (DPT, 2000; Kaya, 2014; MEB, 2009; Resmi Gazete, 2006, SVET, 2006). "Priority Transformation Programs" are designed to reach the 2023 targets in the Tenth Development Plan covering the years 2014-2018. One of these priority programs is the "Basic and Professional Skills Development Program". Following the adoption of the Tenth Development Plan, the Ministry of National Education has prepared the Turkey Lifelong Learning Strategy Document covering the years 2014-2018. Six

areas of top priority about the work to be done have been identified in this document. These areas of top priority are the development of lifelong learning culture and awareness, the increasing and presenting learning opportunities, the enhancement of access to learning opportunities, lifelong guidance, the development of a counseling system, the development of a system for recognition of prior learning, and a monitoring and evaluation system (MEB, 2014).

When studies on lifelong learning in Turkey are examined, it is seen that they focus on issues such as raising awareness of lifelong learning in the society, providing literacy and basic life skills to the citizens, raising the human resources with the skills needed by the market, and establishing a lifelong learning system that can meet social needs.

